

Európai zsidó közösségi vezetők és szakemberek 6. felmérés, 2024

Kutatási összefoglaló



TARTALOM

Előszó	3
Összefoglaló	4
Az európai zsidók az október 7-e utáni világban	4
Közösségi prioritások	5
A zsidó közösség jövőjét fenyegető veszélyek	6
Biztonság és védelem az október 7-e utáni világban	7
Emigráció	8
Izrael	8
Európa és zsidósága: egy kontinentális perspektíva	9
Belső közösségi kérdések	10
Regionális különbségek	11
A válaszadók mintája	11

ELŐSZÓ

A JDC-ICCD (a JDC Nemzetközi Közösségfejlesztési Központja) európai kutatási részlege büszkén mutatja be az európai zsidó közösségi vezetők és szakemberek körében végzett hatodik felmérését. A hozzávetőleg háromévente végzett felmérés célja, hogy rávilágítson az európai zsidó közösségi vezetők érdeklődésére, ill. aggodalmára számot tartó tendenciákra.

A 2024-es felmérés a zsidóság számára történelmi szempontból világszerte feszült pillanatban történt. A 2023. október 7-ei szörnyű támadások és az azt követő izraeli háború hatásait nem lehet alábecsülni. Az idei felmérés további kérdéseket tartalmazott az október 7-ei eseményeknek a közösségi élet különböző aspektusaira, a vélekedésekre és a viselkedésre gyakorolt hatásairól.

Az antiszemita incidensek és az Izrael-ellenes tüntetések egyidejű globális felélénkülése Európa-szerte a zsidó közösségi vezetők figyelmének középpontjában áll a kontinensen, és azon túl is. Ez a felmérés értékes adatokkal szolgál az európai zsidók körében megnövekedett elszigeteltségről, bizonytalanságról és félelelről, akik ugyanakkor arról számoltak be, hogy egyre inkább vágyanak arra, hogy más zsidókkal találkozzanak.

Mint 2008 óta minden felmérés, ez is lehetőséget nyújt a régióbéli hovatartozás, elkötelezettség és prioritások változásainak elemzésére. Különösen érdekes megfigyelni a Kelet- és Nyugat-Európa közötti különbségeket egy sor kérdésben, valamint az ezeken belüli tendenciákat.

A koronavírus-járvány, a jelenleg is tartó ukrajnai konfliktus és október 7-e után a zsidóság új világhelyzettel szembesül. A JDC-ICCD reméli, hogy a felmérésben szereplő információk útmutatóként szolgálnak majd a zsidó közösségek vezetői számára Európa-szerte, hogy segítsék a tervezést és az újításokat, hogy az elkövetkező generációk számára erősítsék a zsidó közösségi életet a kihívásokból lehetőséget kovácsolva.

Szeretnék köszönetet mondani minden partnerünknek, aki időt szakított a felmérés kitöltésére. Ezeknek a vezetőknek rendkívüli kihívásokkal kellett megküzdeniük az elmúlt évek során, és elkötelezettségük nem lankadt. Megtiszteltetés számunkra, hogy együtt dolgozhatunk közös küldetésünk teljesítésén egy erős és méltó zsidó közösségi élet előmozdítása érdekében.

Stefan Oscar
Regionális Igazgató, JDC Europe

ÖSSZEFOGLALÓ

Október 7-e és az azt követő események megrázták a zsidóságot egész Európában, különösen a nyugati országokban. Az antiszemitizmust fenyegetőnek érzik és aggódnak a biztonságukért. Társadalmilag elszigeteltebbek és pesszimistábbak a jövőt illetően.

A zsidó közösségek azonban továbbra is ellenállóak, és összefognak a fokozódó fenyegetésekkel szemben. Kapcsolataik elmélyültek és megerősödtek, Izrael támogatása differenciált, de szilárd, és érzékenyen reagálnak a felmerülő igényekre.

Az európai zsidóság továbbra is inkább a helyben maradást választja. Az október 7-e utáni világ komoly kihívásai ellenére ma sem nagyobb a valószínűsége annak, hogy kivándoroljanak, mint három évvel ezelőtt.

Ezek a legfontosabb megállapításai a 6. Európai zsidó közösségi vezető felmérésnek, melyet 2024 márciusa és áprilisa között végzett a JDC-ICCD. A kutatás online zajlott 10 nyelven, 32 országból 879 válaszadó részvételével.

A JDC-ICCD három-négyévente végzi el az európai zsidó közösségek vezetőinek és szakembereinek felmérését, mindig ugyanazt a mintát követve, hogy a fontos témák és tendenciák beazonosíthatóak legyenek, és hogy betekintést nyerhessünk az attitűdök eltéréseibe régió, kor, nem és közösségi szerep szerint. Így a 2024-es eredmények elemzését a 2008-ban, 2011-ben, 2015-ben, 2018-ban és 2021-ben végzett korábbi kutatásokból rendelkezésre álló összehasonlító adatok gazdagítják.

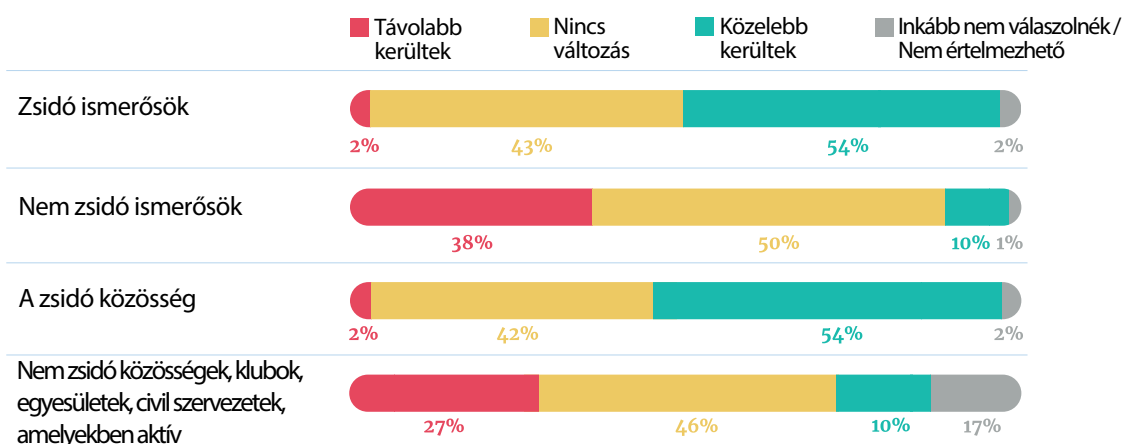
Az idei kutatásban a zsidó közösségek vezetőit és szakembereit kérdezték arról, mi a véleményük az európai zsidó közösségeket érintő legfontosabb kihívásokról és problémákról 2024-ben, valamint arról, hogy milyen várakozásokkal tekintenek a közösségeik helyzetének alakulására a következő öt-tíz évben. Az idei felmérés emellett tartalmaz egy külön szekciót is, amelynek célja, hogy megértsük, milyen hatással volt október 7-e az európai zsidó közösségi életre.

Az európai zsidók az október 7-e utáni világban

Az, hogy október 7-e mélyen érintette a zsidó Európát, a felmérés több szakaszából is nyilvánvaló. Az antiszemitizmus és a fizikai támadás veszélye miatti aggodalom felerősödött. A nagy többség, 78% kevésbé érzi magát biztonságban zsidóként a városában, mint a Hamasz-támadás előtt, és a válaszadók óvatosabbak azzal kapcsolatban, hogyan mutatkozzanak meg zsidóként. Tágabb környezetüktől is eltávolodtak, 38% jelezte, hogy távolabb került nem zsidó barátaitól, ismerőseitől.

Ugyanakkor erőt kerestek és találtak egymásban. Közelebb kerültek családjukhoz és zsidó barátaikhoz, és 11% szerint nőtt a közösségi tevékenységeken való részvételük. A megkérdezettek közel fele, 48% nagyobb valószínűséggel vesz részt Izrael-párti tüntetéseken. A közösségükön kívüli zsidókkal való kapcsolat érzése is erősödött – akár valahol máshol Európában, Izraelben vagy világszerte –, miközben a közösségen belüli feszültségek mérséklődtek.

1. ábra „Ha a személyes helyzetére gondol, mekkora mértékben változtatta meg kapcsolatait az alábbi emberekkel és csoportokkal a háború Izraelben és annak zsidó közösségre gyakorolt hatásai?”



A nehézségekkel kapcsolatban is nagyjából egyetértenek. Minden eddiginél hangsúlyosabban az antiszemitizmust nevezik meg az európai zsidó közösségi élet jövőjét fenyegető legfőbb veszélyként. E veszélyek leküzdése a közösség vezetőinek vitathatatlanul a legfontosabb feladata.

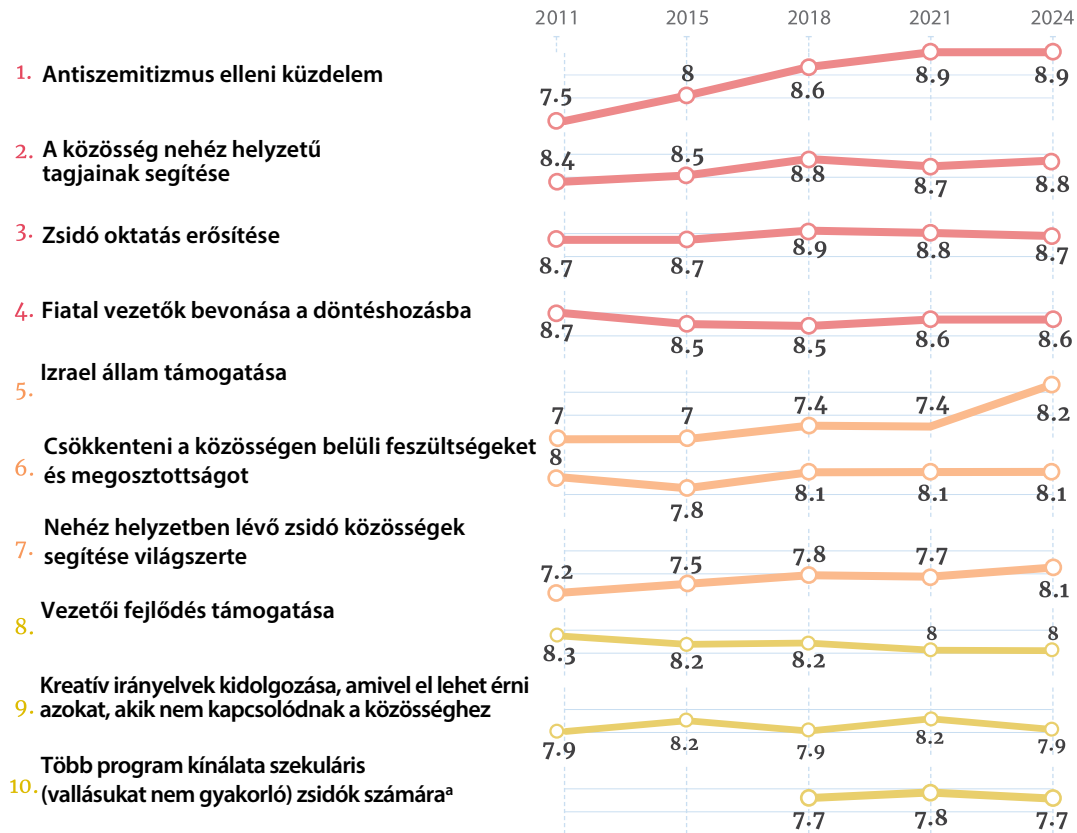
Közösségi prioritások

A 2024-es válaszadók ismét megerősítették, hogy az *antiszemitizmus elleni küzdelem* a legfontosabb prioritásuk, miután a 2011-es hetedik helyről 2021-ben ez az első helyen végzett. Idén a következőknek megjelöltek *a közösség nehéz helyzetű tagjainak segítése, a zsidó oktatás erősítése és a fiatal vezetők bevonása a döntéshozásba* voltak. Bár sorrendjük változott, 2018 óta ez a négy szerepel elsődleges prioritásként.

A vallások közti kapcsolatok erősítése, a nemzeti politikában nyomásgyakorló érdekcsoportként való fellépés, a vallásos zsidó közösségi élet erősítése és a hatékony szabályozás kidolgozása a vegyesházasságokról a vizsgált 16 szempont közül továbbra is a legalacsonyabb helyen áll, ezek prioritásként való megjelölése stagnál vagy csökkent.

Két, az október 7-éhez kapcsolódó téma fontossága 2021 óta növekedett. *Izrael állam támogatása* a 14. helyről az 5. helyre ugrott, míg *a nehéz helyzetben lévő zsidó közösségek segítése világszerte* a 10. helyről a 8. helyre lépett előre. *A közösségen belüli feszültségek és megosztottság csökkentése* megőrizte 2021-es előkelő helyét.

2. ábra A 10 legfontosabb közösségi prioritás. (1-től 10-ig terjedő skálán, ahol az 1 azt jelenti, hogy „egyáltalán nem fontos” és a 10 azt jelenti, hogy „elsődleges prioritás”). Összehasonlítás 2011–2024.



a. A 2018-as felmérésben bevezetett tétel

A zsidó közösség jövőjét fenyegető veszélyek

Idén a veszélyek számbavétele a válaszadók aggodalmainak növekedését mutatják, egyre több fenyegetést minősítve súlyosabbnak, mint korábban. Bár ez egy hosszútávú tendencia része, az október 7-ei események hatása nyilvánvaló.

A 2021-es évhez hasonlóan az antiszemizmust ítélték a legnagyobb fenyegetésnek, de még nagyobb arányban, 79%-kal (szemben a korábbi 71%-kal). Ezt követi a zsidók elidegenedése a zsidó közösségi élettől emelkedése, stabil a zsidó közösségi szervezetek megújulásának hiánya, a zsidósággal kapcsolatos tudatlanság, tájékozatlanság szintén kissé magasabb értéket kapott. A zsidók elleni terrorizmussal és agresszióval kapcsolatos aggodalom jelentősen, a 2021-es 53%-ról 64%-ra nőtt, és most

a közös 5. legsúlyosabb fenyegetésnek számít.

A közösségek összefogásával a közösségi tagok bevonódásának hiánya a közösség ügyeibe azon kevés veszélyek közé tartozik, amelyet az ideai válaszadók kevésbé súlyosnak tartottak (64% vs. 68%). A válaszadók kevésbé aggódtak bizonyos vallási gyakorlatok (körülmetélés, kóser vágás) betiltására tett kísérletek miatt is.

A szegénység a közösségen belül, amely régóta a legalacsonyabbnak ítélt veszély, továbbra is csökkent (35%-ról 32%-ra), bár a gazdasági nehézségek a közösségi tagok életében / megélhetési költségek növekedése 37%-ról 41%-ra emelkedett.

3. ábra „Mik a legnagyobb külső és belső veszélyek az Ön országában a zsidó közösség jövőjére nézve?” 2024. (Az 1-5-ig terjedő skálán 4 vagy 5 pontot adó válaszadók százalékos aránya).

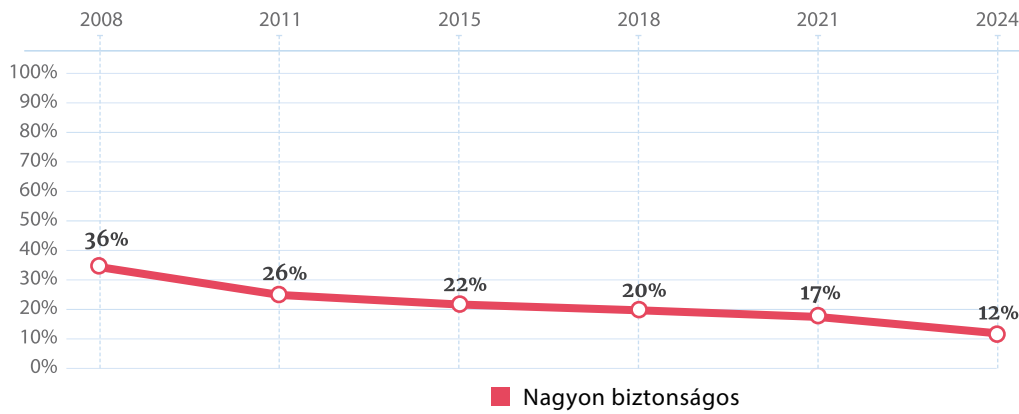


Biztonság és védelem az október 7-e utáni időszakban

A 2024-es felmérés a biztonságérzet gyengülésére világít rá. A válaszadók jelentős, 38%-a számolt be arról, hogy intézményüket október 7-e óta antiszemita incidensek érték, és a nagy többség (78%) szerint kevésbé biztonságos zsidó közösségi életet élni és a zsidóságot gyakorolni a városban, ahol élnek. Míg 73%-uk még mindig biztonságosnak tartja a lakóhelyét, addig azok száma, akik nagyon biztonságosnak érzik, új mélypontra, 12%-ra csökkent, míg több mint egynegyedük szerint már nem biztonságos.

A vezetők ráadásul sokkal pesszimistábbak az antiszemizmussal kapcsolatban, mint korábban: 83%-uk számít arra, hogy a probléma súlyosbodni fog az elkövetkező években, szemben a 2021-es 70%-kal.

4. ábra „Mennyire érzi, hogy ma biztonságos zsidó közösségi életet élni és a zsidóságot gyakorolni a városban, ahol él?” A „nagyon biztonságos” válaszok alakulása, 2008–2024.



A válaszadók nagyobb óvatosságról számoltak be azzal kapcsolatban, hogyan mutatkoznak meg zsidóként. Egynegyedük szerint ritkábban viselnek kipát, 32%-uk pedig kerüli az egyéb külső jeleket (pólók, nyakláncok), amelyek fizikai célponttá tehetik őket. Kevésbé aggódnak az identitásuk visszafogottabb (mezúze a bejárati ajtón) vagy közvetett (zsidóként mutatkozni a social media felületeken) megnyilvánulásai miatt, 75%-uk és

53%-uk nem jelentett változást. Sokkal inkább hajlandóak (48%) csatlakozni Izrael melletti tüntetésekhez, ahol identitásukat névtelenül mutathatják meg. Ez valószínűleg azt az uralkodó vélekedést is tükrözi (78%), hogy országuk kormánya megfelelő választ tudott adni a zsidó közösség biztonsággal kapcsolatos igényeire, valamint hogy úgy ítélik meg, közösségük nagyon (41%) vagy inkább felkészült (41%) egy vészhelyzet kezelésére.

Emigráció

A 2024-ben megkérdezett vezetők nem valószínűbb, hogy kivándorolnának, mint a 2021-ben megkérdezettek, és a közösségükben a kivándorlással kapcsolatos hangulatról alkotott értékelésük gyakorlatilag változatlan:

majdnem a fele korlátozott növekedésre számít (39%) vagy egyáltalán nem számít (8%). Az antiszemitizmus most a kivándorlás első számú oka, és Izrael továbbra is messze a legkedveltebb célpont.

Izrael

Az európai zsidók Izrael támogatására gyűltek össze, még akkor is, ha egyre érzékenyebbek az események életükre gyakorolt hatására. A megkérdezettek túlnyomó többsége, 82%-a arról számolt be, hogy szorosabb és erősebb lett az Izraelhez való viszonyulása október 7-e után, és egyre többen mondták, hogy minden zsidónak kötelessége Izrael támogatni, mégpedig feltétel nélkül.

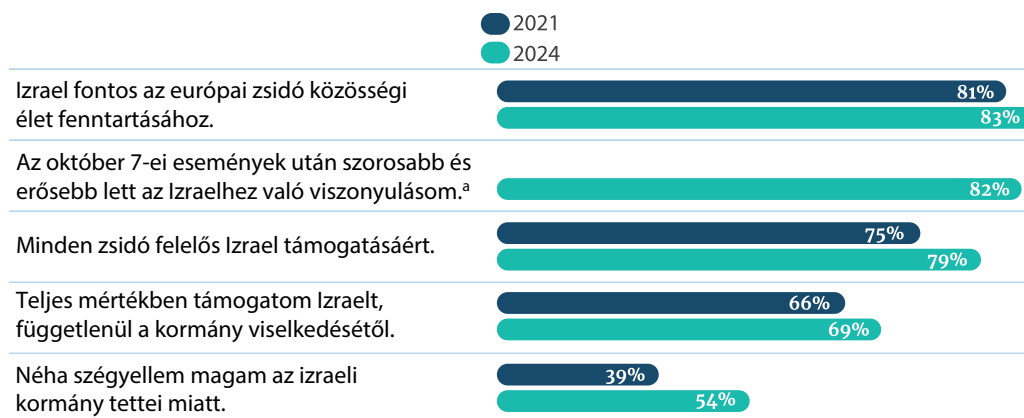
A téma közösségen belüli megosztó jellege ennek megfelelően csökkent, a túlnyomó többség szerint ez a kérdés kisebb (36%), kezelhető (32%) vagy nem létezik (19%).

Ugyanakkor 93%-uk egyetért azzal, hogy az izraeli események az antiszemitizmus növekedéséhez vezethetnek az országukban, ami a három évvel ezelőtti 81%-hoz képest

jelentős emelkedést jelent, és egyre nagyobb többségük ért egyet azzal, hogy az országukban a média rendszeresen rossz színben tünteti fel Izraelt. Ezt tükrözi egyrészt azoknak a megugró száma – most már 53%-os

többséget alkotva –, akik azt állították, hogy néha szégyellik magukat az izraeli kormány tettei miatt, másrészt talán az a széles körben elterjedt nézet is, hogy Izrael kulcsfontosságú az európai zsidó közösségi élet szempontjából.

5. ábra Különböző állítások Izraellel kapcsolatban. Teljesen és inkább egyetért. Összehasonlítás 2021 és 2024.



a. A 2024-es felmérésben bevezetett tétel.

Európa és zsidósága: egy kontinentális perspektíva

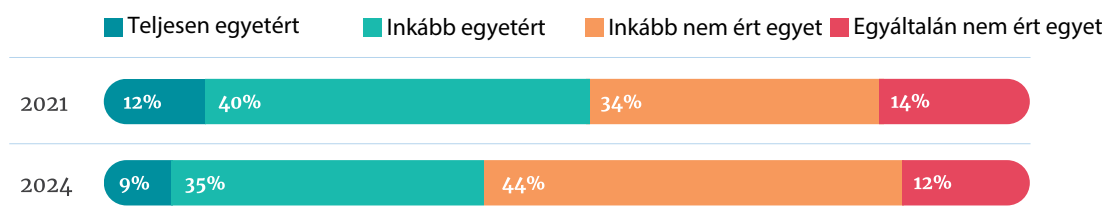
Az idei eredményekből kitűnik, hogy a vezetők egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak az európai zsidók közötti szoros kapcsolatoknak és kölcsönös felelősségvállalásnak. Közel egyhangúan 97% fontosnak tartotta a kapcsolatok erősítését az Európa különböző országaiban élő zsidók között, és 85% egyetértett azzal a nézettel, hogy az európai zsidóknak különleges felelősségük van egymás iránt. Mindkét esetben 2015 óta először nőtt a támogatottság.

A gyakorlatban azonban a vezetők ismerete az Európa más részein élő zsidókról korlátozottabb. Kevesebb mint kétharmaduk (60%) állítja, hogy közvetlen ismeretei lennének más európai zsidó közösségek jelenlegi helyzetéről, és kevesebb mint felük (46%)

ismeri a legfontosabb európai zsidó közösségi szervezetek céljait és programjait. Az idei adatok azonban annak jeleit mutatják, hogy a vezetők kontinentális szomszédaik iránti elkötelezettségének folyamatos csökkenése megállt vagy megfordult.

A megkérdezett európai vezetők többsége pesszimista a jövőt illetően, bár az európai zsidóság kilátásait illetően valamivel kevésbé, mint Európa egészét illetően. A közösségükkel kapcsolatos pesszimizmusuk 54%-os aránya a közelmúlt eseményeitől függetlenül változatlan maradt, bár az Európa jövőjéről alkotott véleményük 8 százalékpontos változást mutat, a kissé optimista 52%-ról a kissé pesszimista 56%-ra.

6. ábra „Optimista vagyok Európa jövőjével kapcsolatban.” Összehasonlítás 2021 és 2024.

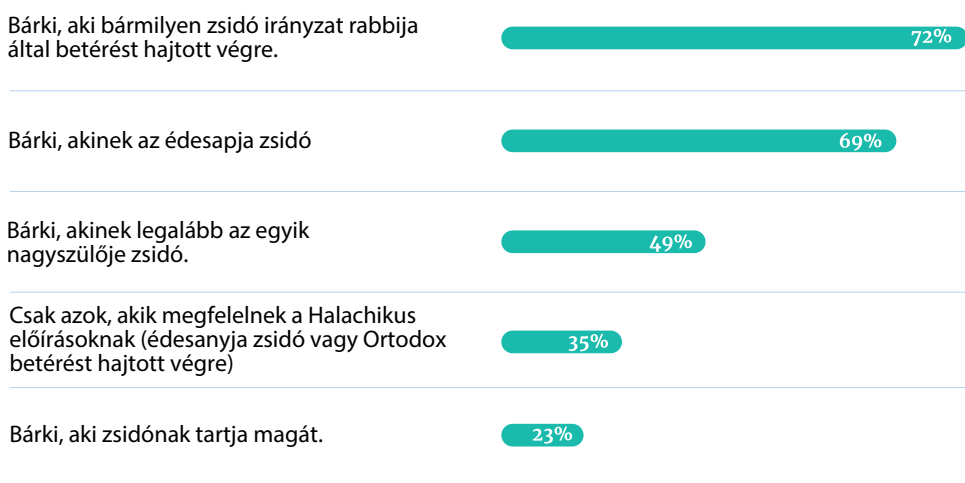


Belső közösségi kérdések

A zsidó irányzatok közötti feszültségek idén ismét enyhültek, folytatva a hosszútávú tendenciát, 80%-uk legalább kezelhetőnek nevezte őket. A „Ki lehessen a zsidó közösség tagja?” kulcsfontosságú kérdésében a 2024-es válaszadók megerősítették, hogy ismételen

a közösségi tagsághoz megengedőbben viszonyuló kritériumokat részesítik előnyben, 72%-uk támogatja, hogy bármely irányzat rabbija által betérített személyt elfogadjanak. A Halachikus előírások alkalmazása iránti igény továbbra is változatlanul egyharmadot tett ki.

7. ábra „Ki lehessen tagja a zsidó közösségnek?” Teljesen és inkább egyetért. 2024



Bár a kis többség (53%) a közösségi feszültségek súlyosbodását jóslja, a 2024-es válaszadók nem voltak pesszimistábbak a kilátásokat illetően, mint három évvel ezelőtt.

A közösségük pénzügyi helyzetét illetően a válaszadók nagy többsége szerint az kezelhető vagy stabil, a saját szervezetüké valamivel jobb (77% egyetért), mint a szélesebb közösségre vonatkozó (73%). Ez a többség csökkent azóta, hogy a 2021-es felmérést a koronavírus-járvány okozta gazdasági bizonytalanság csúcspontján végezték, miközben megugrott azoknak a száma, akik szerint szervezetük pénzügyei egyre kevésbé kezelhetők vagy kritikusak. Az idei vezetők a pénzügyi kilátásokat illetően is pesszimistábbak voltak, bár ezúttal is valamivel kevésbé

a szervezetüket, mint a közösségüket illetően.

A 2024-es vezetők arról számoltak be, hogy szervezeteik ma valamivel kevesebbet foglalkoznak stratégiai tervezéssel, mint három évvel ezelőtt, míg valamivel többet az utódlás kérdésével. Némi javulás tapasztalható a nők képviseletében a szervezetek vezetőtestületeiben: a válaszadók 33%-a mondta azt, hogy a vezető tisztségviselők legalább fele nő, szemben a 2021-es 27%-kal.

Regionális különbségek

Az adatok kiértékelése szignifikánsan megmutatja a korcsoportok, vallási irányzatok, közösségi szerepek és földrajzi régiók közötti attitűdbeli különbségeket. A regionális különbségek idén különösen szembetűnőek voltak, mivel az október 7-ei események sokkal nagyobb súlyt helyeztek a nyugati válaszadókra, mint keleti kollégáikra.

Az antiszemitizmussal kapcsolatos aggodalom mindkét régióban jelentősebbé vált, és a vezetők a kontinens minden részén az *antiszemitizmus elleni küzdelmet* tekintik a legfontosabb prioritásnak. Az aggodalom növekedésének mértéke azonban sokkal nagyobb volt Nyugaton (77%-ról 86%-ra, szemben az 50%-ról 55%-ra növekedéssel), és míg a nyugatiak a legsúlyosabb fenyegetésként jelölték meg, a keletiek csak a 7. helyre sorolták.

A nyugatiak több mint kétszer annyira aggódtak a *zsidók elleni terrorizmus és agresszió* miatt, mint a keletiek (72% vs. 34%). Ennek megfelelően a keletiek túlnyomó többségükben (95%) arról számoltak be, hogy városuk továbbra is biztonságos a zsidók számára, szemben a Nyugaton jelzett jelentős romlással,

ahol 27%-ról 33%-ra ugrott azoknak az aránya, akik nem érzik magukat biztonságban.

Ez az eltérő hatás rajzolódott ki az egyes véleményekben bekövetkezett változások mértékében is. Miközben mindkét helyen nőtt Izrael állam támogatásának fontossága, keleten továbbra is a 8. helyen áll, míg nyugaton az 5. helyre került. A keletiek közül kevesebben értettek teljesen egyet azzal is (44% vs. 56%), hogy szorosabb és erősebb lett a viszonyuk Izraelhez az október 7-ei események után. Keleten hasonlóan mérsékeltebben növekedett a nehéz helyzetben lévő zsidó közösségek segítése világszerte prioritása.

A keleti vezetők egységesen rugalmasabban állnak a zsidó státusz kérdéseikhez, és a nyugati társaikhoz képest nagyobb hangsúlyt fektetnek arra, hogy több programot kínáljanak a szekuláris (vallásukat nem gyakorló) zsidók számára. A kelet-európaiak sokkal optimistábbak az európai zsidóság jövőjét illetően is: 66%-uk jósolja, hogy az európai zsidóság aktív lesz, szemben a 2021-es 57%-kal, míg a nyugat-európaiak egyre pesszimistábbak (59% vs. 56%).

A válaszadók mintája

A 2024-es felmérés mintájának mérete (879) valamivel kisebb volt, mint 2021-ben (1054) visszatérve a 2018-as Covid előtti szintre (891). A válaszadók több mint háromnegyede Nyugat-Európában lakik, ahol a kontinens legnagyobb zsidó központjai találhatóak. Németországban, Franciaországban és Olaszországban különösen széles volt a mintavétel. Ennek magyarázata, hogy ezekben az országokban a nemzeti közösségi szervezetek / szövetségek – a *Fonds Social Juif Unifié*, a *Zentralrat der Juden in Deutschland* és az *Unione delle Comunità Ebraiche Italiane (UCEI)*

– a JDC-ICCD-vel együttműködtek a potenciális válaszadók minél jobb elérése érdekében. Ezek a komoly nemzeti mintavételek megbízható és naprakész információkkal szolgálnak a partnerek számára a tervezéshez és a politikai döntéshozatalhoz.

A nemek aránya 2024-ben hasonló a 2021-eshez, bár valamivel több a férfi. Az idei minta is kissé idősebb volt, kevesebb fiatalabb vezetővel és többekkel a 41-54 éves korosztályból. Azok aránya, akik a vallásuk vagy világnézetük alapján azonosították magukat zsidóként, nagyjából megfelel

a 2021-es számoknak. A legutóbbi minta valamivel több mint egyharmada ortodoxnak, egynegyede masortinak/liberálisnak/reformnak, a maradék pedig kulturális/szekuláris zsidónak vallotta magát. Ami a vallási beállítottságot illeti, a magukat „vallásosnak” vagy „valamelyest vallásosnak” vallók enyhén többségben voltak a magukat „szekulárisnak” vagy „valamelyest szekulárisnak” vallók 46%-ával szemben.

A válaszadók több mint fele (55%) vezető volt, és több mint egynegyedük (28%) közösségi szakember, kisebb számban voltak rabbik (9%) és aktivisták (8%). E felmérés tekintetében a „vezetők” és a „közösségi szakemberek” meghatározásába a következő szerepkörök tartoztak: országos ernyőszervezetek vagy szövetségek elnökei és vezetői; zsidó magánalapítványok; játékonysági szervezetek és egyéb magánfinanszírozású kezdeményezések elnökei és ügyvezető

igazgatói; városi szinten szervezett zsidó közösségek elnökei és fő képviselői; zsidó közösségi szervezetek ügyvezető igazgatói és programkoordinátorai, valamint jelenlegi és korábbi igazgatósági tagjai vagy zsidó szociális jóléttel foglalkozó szervezetek, osztályok igazgatói és ügyvezető igazgatói; a zsidó szövetségek vagy közösségek zsidó oktatási szerveinek és osztályainak igazgatói és programkoordinátorai; zsidó iskolák igazgatói; kiemelkedő zsidó informális oktatók, beleértve a rabbikat; a zsidó szövetségek vagy közösségek ifjúsági osztályainak igazgatói és programkoordinátorai; zsidó közösségi központok igazgatói és ügyvezető igazgatói; a nem intézményesített zsidó kezdeményezések programjáért felelős munkatársak; kiemelkedő fiatal aktivisták; befolyásos zsidó médiavállalkozók és a közösségek jelentős adományozói.

**A nemzetközi
kutatást vezette:**

Dr. Marcelo Dimentstein

**A kutatási összefoglalót
magyarra fordította:**

Muraközi Zsóka

Szerkesztette:

Tordai Bence

Design és tördelés:

Ausztrics Andrea

Copyright © JDC-ICCD, 2024



American Jewish Joint
Distribution Committee

